

Selvbetjening for alle – universell utforming av betalingstjenester

FNHs Betalingsformidlingskonferanse 2010
15. oktober

Kristin S. Fuglerud
Seniorforsker
Leder innsatsområde: e-inkludering
Norsk Regnesentral

Bakgrunn: behov for universelt utformede ID-tjenester

- ▶ I flere prosjekter erfarte vi at sikkerhetsmekanismer skaper problemer for folk
- ▶ Det å kunne bruke ID-teknologi (sikkerhet/pålogging/kort) er en forutsetning for å kunne bruke en rekke IKT-baserte tjenester
- ▶ Klare politiske og juridiske føringer om at elektroniske tjenester rettet mot allmennheten skal være universelt utformet.
- ▶ Ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov (2009)
§ 9: Plikt til generell tilrettelegging (universell utforming)
- ▶ Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, herunder informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig
(diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)

Bakgrunn: diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

- ▶ § 11 omhandler tidsfrister for krav om universell utforming av IKT
  - Fra 1. juli 2012 for ny IKT (også nye versjoner)
  - fra 1. jan. 2021 for eksisterende IKT.
- ▶ Gjelder IKT- løsninger med brukergrensesnitt rettet mot allmennheten
  - vurdering av uforholdsmessig byrde for virksomheten
- ▶ ”På områder der det er blitt svært vanlig å bruke IKT, som eksempelvis for banktjenester, skal hensynene som ligger til grunn for å kreve universell utforming veie svært tungt” (Ot.prp.nr. 44 2007-2008, s. 174).
- ▶ ”For webløsninger/ websider er det vanskelig å se for seg eksempler hvor kravet til universell utforming ikke vil gjelde IKT- løsningen som sådan” (Ot.prp.nr. 44 2007-2008, s. 158).

Bakgrunn: Behov for F&U om pålogging

Uu-autentiseringsprosjektet [1]:

- ▶ Støtte fra IT-Funk i forskningsrådet gjennomført 2008/09
- ▶ Samarbeidspartnere:
  - Norsk Regnesentral
  - Karde AS
  - Brønnøysundregistrene
  - Tellu AS
  - Encap AS
  - Storebrand bank
  - Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI)/ Norge.no
  - Dysleksiforbundet
  - Norges blindforbund

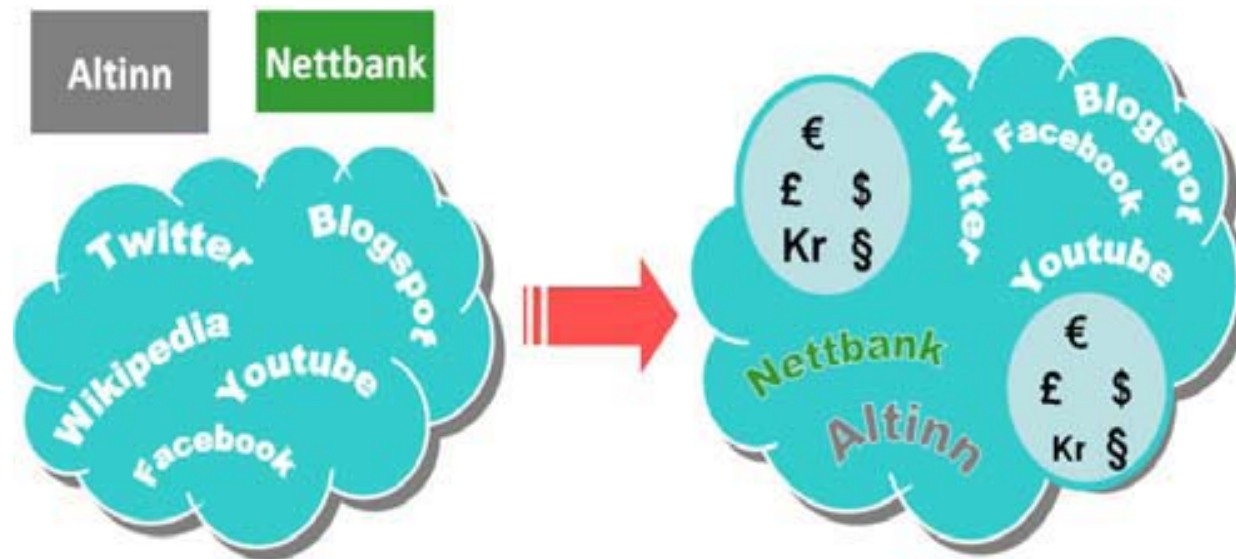

Bakgrunn: Behov for F&U om ID-teknologier

e-Me

e-Me prosjektet (2010-2013) er finansiert av Verdikt programmet i Norges forskningsråd

e-Me – inclusive identity management in new social media

Identitetshåndtering når kommersielle, formelle og sosial tjenester smelter sammen.

- ▶ Dårlig brukervennlighet er en av de største og viktigste årsakene til sikkerhetsbrudd.
- ▶ Manglende forståelse for sikkerhetsmekanismer fører til misforstått og feil bruk
- ▶ Manglende forståelse for risiko fører til uforsiktighet, man aner fred og ingen fare
- ▶ Vi ser ofte manglende oppdatering av sikkerhetsinnstillinger
Man gjør det en gang for alle, "set-it-and-forget-it strategy" [2]
- ▶ Kompleksitet fører til risikoadferd:
  - bruk av huskelapper etc
  - Gjenbruk av passord/koder
  - Bruk av dårlig passord/koder

ID-teknologier og universell utforming (1)

- ▶ Funksjonshemmede tvinges til å omgå sikkerhetsforanstaltninger fordi det noen ganger er eneste muligheten for å få brukt tjenesten
- ▶ Forskning som involverer eldre og funksjonshemmede brukere er effektivt for å avdekke risiko og utfordringer
- ▶ Forskning som involverer funksjonshemmede brukere kan tvinge teknologiutviklere til å tenke radikalt nytt, innovasjonsdrivende
- ▶ Hypotese: universelt utformede ID-tjenester blir mer robuste

ID-teknologier og universell utforming (2)

- ▶ Undersøkelsen om hverdagsteknologi, gjennomført av Synovate på oppdrag fra Blindeforbundet (N=400) [3]
  - 45% av synshemmede med minibankkort har gitt fra seg kortkoden i forbindelse med bruk av minibank minst 1 gang.
  - 42% av de som har minibankkort har fått andre til å ta ut penger med kortet i en bankautomat uten at de selv var til stedet 1 gang eller oftere
  - 28% av de som har gitt fra seg koden ved bruk av betalingsterminal i butikk har gitt det til betjeningen i butikken.
- ▶ Brukere med bevegelseshemming benytter enklere og kortere passord fordi de har vanskeligheter med å bruke tastaturet [4]
- ▶ Eldre har ofte flere typer lettere til moderate funksjonshemminger (syn, hørsel, bevegelse, hukommelse). Eldre og funksjonshemmede utgjør store grupper.
- ▶ Mange eldre og funksjonshemmede har problemer med CAPTCHA

Eksempel på utfordring og tilrettelegging

Lydbasert Captcha:

Security Check

Enter both words below, separated by a space.

Can't read this? Try another.

Try an audio captcha

Lenke til lydfil

Drive

Jeep

Text in the box:

◀ Back

Sign Up

Sikkerhetsmekanismer

Tre viktige faktorer som kan brukes ved autentisering:

1. Noe brukeren har - f.eks. kodekort eller mobiltelefon
2. Noe brukeren vet - f.eks. passord eller PIN kode
3. Noe brukeren er eller gjør - f.eks. fingeravtrykk, DNA, stemme

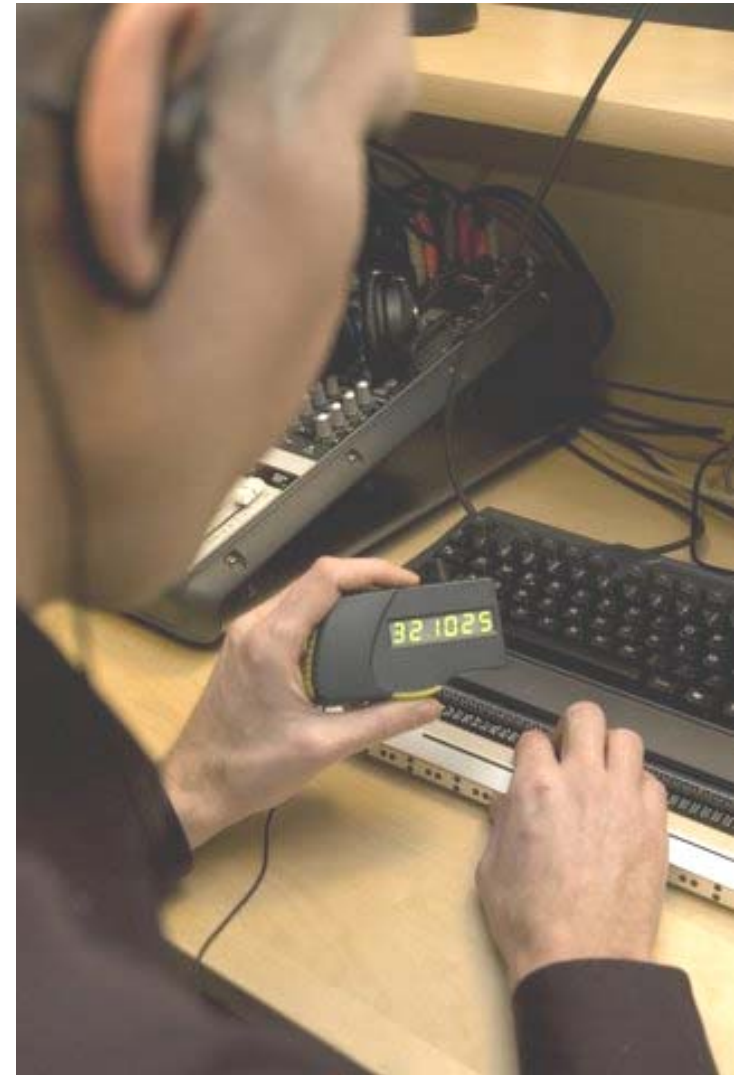
1. Noe brukeren har - utfordringer

- ▶ Smartkort
- ▶ Kodekort
- ▶ Kodekalkulator
- ▶ Mobiltelefon
  - SMS (Skandiabanken)
  - applikasjon (Encap)
- ▶ Utfordringer:
  - Holde kortet riktig vei
  - Kunne dra kortet eller trykke på knapper
  - Kunne se koder
  - Kunne lese, huske og forstå kode
  - Bruke riktig kort på riktig tjeneste

1. Noe brukeren har – eksempel på løsning

- ▶ Kodekalkulator med stort display og tale (DNB Nor)

2. Noe brukeren vet – passord/PIN utfordringer

- ▶ Hvilket passord brukte jeg på hvilken tjeneste?
- ▶ Hvilken kode hører sammen med hvilket kort?
- ▶ Nesten ni av ti benytter identiske passord på flere ulike tjenester (*)
  - I underkant en av tre benytter dette alltid eller som oftest.
(Hentet fra post og teletilsynets nettvettundersøkelse 2010)
- ▶ Bruker dårlige passord for å unngå glemming
- ▶ Mulig løsning: Verktøy for opplæring i å lage gode passord
dr. arbeid av Kirsi Helkala, Høyskolen på Gjøvik [5]
  - god umiddelbar effekt
  - effekt forsvinner etter en tid => behov for repetisjon
- ▶ Koden ”sitter i fingrene” – problemer med forskjellige tastaturer
- ▶ Mulig løsning: standardisering
- ▶ Tidsbegrensning

3. Noe brukeren er eller gjør

Metoder

- ▶ Fingeravtrykk
- ▶ Iris gjenkjenning
- ▶ Signatur
- ▶ Tale gjenkjenning
- ▶ Måte å gå på
- ▶ Hånd geometri
- ▶ Blodåre geometri
- ▶ Ansiktsgjenkjenning

Utfordringer:

- ▶ Ikke alle som har de samme fysiske egenskaper
- ▶ Fysiske egenskaper kan bli temporært eller permanent skadet av sykdom eller ulykke.
- ▶ Aldringsprosessen påvirker biometrikkene. De blir mindre nøyaktige -> høyere feilrate.

fingerprint recognition;

iris recognition;

face recognition;

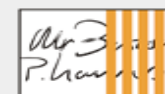
hand geometry recognition;

vein recognition;

voice recognition; and

dynamic signature recognition.

Behov for alternative id-teknologier

Metode	Kjennetegn ,utfordring	Syns- hemmede	Hørsels- hemmede	Bevegelses- hemmede	Kognitiv funksjons- hemming	Dysleksi/ dyskalkuli
Passord	Tekstbasert					
Tekst captcha	Vanskelig tekst					
Smart kort	Lite kort med chip eller stripe.					
Pin koder	Tallbasert					
Fingeravtrykk	Må kunne plassere fingeren riktig					
Stemme- gjennkjenning	Mikrofon, kontekst					

Uu-autentiseringsprosjektet – Taleprototype I

Storebrand: Forsikring, bank og sparing - storebrand.no - Mozilla Firefox

File Edit View History Bookmarks Tools Help

Person Bedrift og offentlig Om Storebrand In English

storebrand

Søk

Bank

Sparing

Forsikring

Logg inn

- NettBank
- Min økonomi
- Ansatteportalen
- NettBank Bedrift
- Bedriftsportalen

Kontakt oss

Meld skade

Sperre kort

Verktøy

- Abonner på nyheter
- Alle våre produkter
- Flere verktøy

Samfunnsansvar

Best i pristest

7 av 10 sparer på å flytte forsikringene til oss

[Sjekk din pris og kjøp her](#)

Slik påvirkes du av finanskrisen

Det siste året har vært svært turbulent i finansmarkedene. Storebrand gir deg en oversikt over hvordan de ulike spareordningene påvirkes.

[Se våre råd om de ulike spareformene](#)

Rosa sløyfe-aksjonen 2008

Som hovedsamarbeidspartner til Kreftforeningen støtter Storebrand opp om Rosa sløyfe-aksjonen 2008.

[Les mer om aksjonen](#)

Spar i IPS - få lavere skatt

Nå kan du igjen spare til egen pensjon med skattefordeler. Spar inntil 15 000 kroner i året, og få inntil 4 200 kroner i lavere skatt.

[start sparingen til en bedre alderdom](#)

Copyright Storebrand • [Informasjon](#) om behandling av personopplysninger og cookies

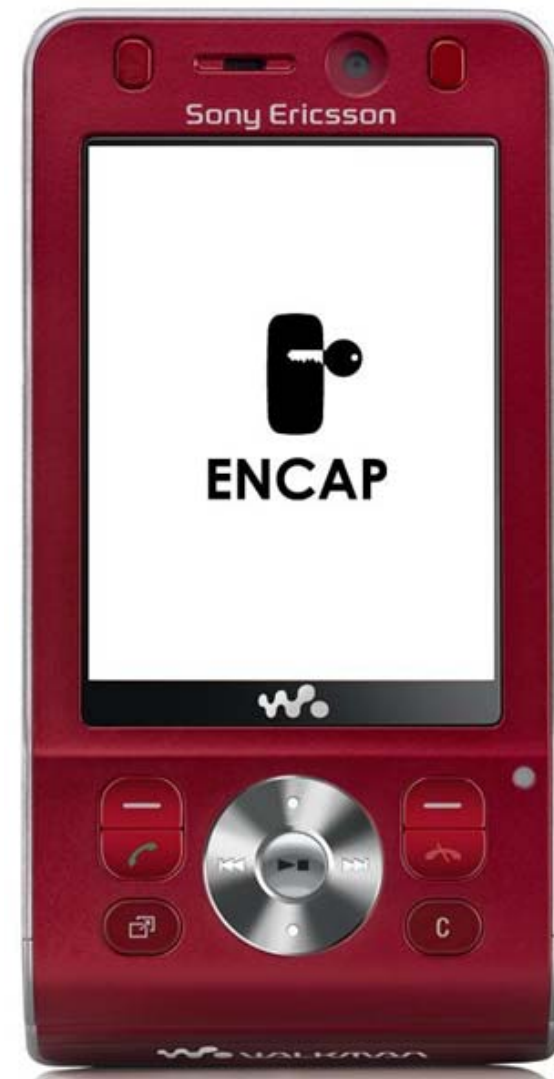
Taleprototype II

storebrand

NettBank - Logg inn

Brukernavn

Passord

Taleprototype III

storebrand

NettBank - Logg inn

Brukernavn

Passord

Taleprototype IV

storebrand

NettBank - Logg inn

Brukernavn

Passord

Tast PIN-kode
(4 siffer)

Taleprototype V

storebrand

Tast inn kode fra mobiltelefonen:

Utfør   Avbryt   Hjelp

Sikkerhetskoden:
9 3 2 6 6 9

Taleprototype VI

storebrand

Tast inn kode fra mobiltelefonen:

Utfør   Avbryt   Hjelp

Taleprototype VII

NettBank - Storebrand Bank ASA - Mozilla Firefox

File Edit View History Bookmarks Tools Help

Storebrand: Forsikring, bank og ... NettBank - Storebrand Bank...

? Hjelp Ring meg Logg ut

storebrand

NettBank Bestill konto og kort Lånesøknad Aksjehandel MobilBank Arkiv og post

Sverre
22.10.2008 11:52

Totaloversikt

Du kan endre totaloversikten under **Eget oppsett** [Skriv ut](#)

Oppsummering

Disponibelt	677,43	Sum trukket kreditt	0,00	Sum lån	0,00
-------------	--------	---------------------	------	---------	------

Mine konti

Kontonavn	Kontonummer	Disponibelt	Saldo	Velg funksjon
Storebrandkonto	9100.15.1	677,43	677,43	
Sparekonto	9100.15.1	000,00	000,00	
Sum disponibelt		677,43		

Betalinger de neste 90 dager

Forfallsdato	Mottaker	Fra konto	Beløp	Velg funksjon
25.10.2008	LIER KOMMUNE 7874.05.88000	Storebrandkonto 9100.1	1 922,00	
Sum			1 922,00	

For å lese pdf-dokumenter, må du ha Adobe Reader. Dette programmet kan du laste ned gratis her.

Get ADOBE® READER®

Taleprototype: Sikkerhet

Prototypen bygger på opprinnelig løsning som er godkjent av BSK

Ny sikkerhetsvurdering må se på:

- ▶ prototype benytter to outputkanaler istedenfor en
  - skjermdriver
  - audiodriver
  - Hva er risikoen for at driverne skal være kompromittert?
- ▶ brukskontekst
  - dersom man ikke bruker ørepropper vil lyden gå på mobilens høyttaler
  - Gi brukeren valg ved installasjon (med eller uten lyd?)

Taleprototype: evaluering

- ▶ Vi testet med 5 synshemmede og 5 dyslektikere - dette er resultatene:
- ▶ Godt mottatt
- ▶ Forbedringspunkter
  - installasjon og oppsett krever grundig forberedelse og test
  - kvalitet på tale,
  - ledetekster/dialog kan forbedres
  - fleksibilitet
    - hastighet på opplesning
    - gruppering av tall – to og to framfor ett og ett.
    - pause, gjentakelse, lydstyrke
- ▶ Konklusjon: en forbedret løsning vil kunne øke tilgjengeligheten for flere grupper

Opplæring

- ▶ En rød tråd i forskningen på sikkerhet er at brukerne trenger opplæring.
  - Positive resultater med Interaktiv opplæring
- ▶ Opplæringen må være tilgjengelig for alle
  - teknisk tilgjengelig
  - tilpasset og balansert informasjons og detaljnivå
- ▶ Selvttest ID-tyveri et veldig bra tiltak
  - men foreløpig ikke egnet for personer med skjermlesere eller bevegelseshemmede som kun bruker tastatur
- ▶ Et enkelt og klart forbedringspotensiale for mange tjenester
  - Følge tilgjengelighetsstandarder (WCAG)

Eksempel på interaktiv info/opplæring: Selvtest ID-tyveri

26

The infographic is titled "SELVTEST ID-TYVERI" and shows "GJENNOMFØRTE TEMAER: 0/11". It features a central path of icons representing different areas of concern: Lommeboken, Postkassen, Søppelkassen, Pc-en, Internetthandel, Mobiltelefonen, Fødselsnummer, Passord og koder, Bank- og kredittkort, Spredning av personlig informasjon, and Kredittverdighet og -vurdering. A magnifying glass is positioned over a "PASS" book at the bottom right.

ID tyveri

SELVTEST ID-TYVERI
GJENNOMFØRTE TEMAER: 0/11

Avslutt testen

Lommeboken

Postkassen

Søppelkassen

Pc-en

Internetthandel

Mobiltelefonen

Fødselsnummer
280478335
28047
8047833598

Passord og koder

Bank- og kredittkort

Spredning av personlig informasjon

Kredittverdighet og -vurdering

NR

Muligheter

- ▶ Bevisstgjøring og opplæring av tjenestetilbydere og utviklere i tilgjengelighet og universell utforming
- ▶ Multimodalitet (for eksempel lyd, vibrasjon etc) kan utnyttes i mye større grad, lovende eks:
  - DNB kodekalkulator med store tall og tale
  - Minibanker hvor man kan plugge i ørepropper og høre menyen
  - Lydbaserte Captcha koder i tillegg til tekstbasert
  - Legge inn mulighet for opplesning av koder på mobil (forutsetter bruk av ørepropper)
- ▶ Fleksibilitet: la brukeren velge versjon ved installasjon /oppsett
- ▶ Bevisstgjøring og opplæring av brukere ved hjelp av interaktiv opplæring

Oppsummering

- ▶ Lovpålagt universell utforming (fra 1. juli 2012)
  - diskriminerings og tilgjengelighetsloven
- ▶ Helt nødvendig med brukersentrert design og evaluering
  - ta med ulike brukergrupper fra starten
  - obs: brukere oppfører seg vanligvis annerledes enn de sier
  - sikkerhet (finne likeverdige alternativer)
  - tilgjengelighet og brukbarhet
- ▶ Velge riktige metoder for test og evaluering av brukergrensesnitt
  - teknisk evaluering (følge standarder, WCAG)
  - ekspertgjennomgang, analyse av henvendelser til brukerstøtte
  - observasjon og brukertest med ulike brukergrupper

Takk for oppmerksomheten!

Kommentarer?

Spørsmål?

Kontakt

**Kristin
Skeide Fuglerud**

seniorforsker · senior research scientist
DART · applied research in ICT
head of e-Inclusion

dir. phone: (+47) 22 85 25 89
mob. phone: (+47) 412 20 915
Kristin.Skeide.Fuglerud@nr.no

Referanser

- [1] K. S. Fuglerud, A. Reinertsen, L. Fritsch *et al.*, *Universell utforming av IKT-baserte løsninger for registrering og autentisering*, Norwegian Computing Center, Oslo, 2009.
- [2] P. Klasnja, S. Consolvo, J. Jung *et al.*, ““When I am on Wi-Fi, I am fearless”: privacy concerns & practices in everyday Wi-Fi use,” in Proceedings of the 27th international conference on Human factors in computing systems, Boston, MA, USA, 2009.
- [3] T. Rønning, “Hverdagsteknologi for alle – eller nesten alle (Eng: Everyday technology for all - or nearly all),” *Norges Blinde (The blind in Norway)*, vol. 2004, no. 6, 2004.
- [4] J. D’Arcy, and J. Feng, "Investigating Security Related Behaviors Among Computer Users with Motor Impairments," Symposium on Usable Privacy and Security (SOUPS), 2006.
- [5] K. Helkala, *Authentication in Health Services*, PhD dissertation UiO, Oslo, 2010.